

Csavarorsós emelő méretezése

<p>Adatok: $Q = 20\text{KN}$ $H = 310\text{mm}$ orsó A60, anya bronz Menet Tr44 × 8 MSZ 207</p> <p>1. A menetemelkedés szöge: $d_2 = d - 0,5P = 44\text{mm} - 0,5 \cdot 8\text{mm} = 40\text{mm}$ $\text{tg} \alpha = \frac{P}{d_2 \cdot \pi} = \frac{8\text{mm}}{40\text{mm} \cdot 3,14} = \frac{8\text{mm}}{125,6\text{mm}} = 0,063 \Rightarrow \alpha = 3,64^\circ$</p> <p>2. Súrlódási félkúpszög: $\text{tg} \rho' = \frac{\mu}{\cos \beta/2} = \frac{0,1}{\cos 15^\circ} = 0,103 \Rightarrow \rho' = 5,91^\circ$ Mivel $\rho' \geq \alpha$, ezért a menet önzáró!</p> <p>3. Emelési nyomaték: $M_1 = Q \cdot \frac{d_2}{2} \cdot \text{tg}(\alpha + \rho') = 20000\text{N} \cdot \frac{0,04\text{m}}{2} \cdot \text{tg}(3,64^\circ + 5,91^\circ) =$ $= 400\text{Nm} \cdot \text{tg}9,55^\circ = 67,3\text{Nm}$</p> <p>4. Súrlódási nyomaték: $a = 0,25\text{mm}$ $t_1 = 0,5P + a = 0,5 \cdot 8\text{mm} + 0,25\text{mm} = 4,25\text{mm}$ $d_1 = d - 2t_1 = 44\text{mm} - 2 \cdot 4,25\text{mm} = 44\text{mm} - 8,5\text{mm} = 35,5\text{mm}$ $M_s = \mu \cdot Q \cdot d_1 = 0,1 \cdot 20000\text{N} \cdot 0,0355\text{m} = 71\text{Nm}$</p> <p>5. Az összes nyomaték: $M = M_1 + M_s = 67,3\text{Nm} + 71\text{Nm} = 138,3\text{Nm}$</p> <p>6. Az emelés hatásfoka: $\eta = \frac{\text{tg} \alpha}{\text{tg}(\alpha + \rho')} = \frac{\text{tg} 3,64^\circ}{\text{tg} 9,55^\circ} = 0,378 \quad (37,8\%)$</p> <p>7. Ellenőrzés kihajlásra: mivel a rúd egyik vége befogott $l_0 = 2l$ $l_0 = 2H = 2 \cdot 310\text{mm} = 620\text{mm}$ $i = \frac{d_1}{4} = \frac{35,5\text{mm}}{4} = 8,875\text{mm}$ $\lambda = \frac{l_0}{i} = \frac{620\text{mm}}{8,875\text{mm}} = 69,86$</p>	$d_2 = 40\text{mm}$ $\alpha = 3,64^\circ$ $\rho' = 5,91^\circ$ $M_1 = 67,3\text{Nm}$ $d_1 = 35,5\text{mm}$ $M_s = 71\text{Nm}$ $M = 138,3\text{Nm}$ $\eta = 0,378$ $\lambda = 69,86$
---	--

mivel a karcsúság $60 \leq \lambda \leq 100$ közé esik, ezért a Tetmayer-féle képletet használva acélra

$$\sigma_T = 310 - 1,14\lambda = 310 - 76,64 = 233,36 \text{ MPa}$$

$$\sigma_T = 233,36 \text{ MPa}$$

biztonsági tényező

$$\sigma_{meg} = \frac{\sigma_T}{n} \Rightarrow n = \frac{A_1 \cdot \sigma_T}{Q} = \frac{d_1^2 \cdot \pi \cdot \sigma_T}{4 \cdot Q} = \frac{(35,5 \text{ mm})^2 \cdot 3,14 \cdot 233,36 \text{ N/mm}^2}{4 \cdot 20000 \text{ N}}$$

$$n = \frac{989,3 \text{ mm}^2 \cdot 233,36 \text{ N/mm}^2}{20000 \text{ N}} = 11,54$$

$$n = 11,54$$

tehát megfelel !

8. Az emelőcsavar meneteit terhelő felületi terhelés:

A megengedett felületi nyomás táblázat alapján: $p_{meg} = 10 \text{ MPa}$

$$p = \frac{4Q}{zP(2d - P)\pi} \leq p_{meg} \quad \text{ebből a szükséges menetszám:}$$

$$z = \frac{4Q}{p_{meg} \cdot P(2d - P)\pi} = \frac{4 \cdot 20000 \text{ N}}{10 \text{ N/mm}^2 \cdot 8 \text{ mm}(2 \cdot 44 \text{ mm} - 8 \text{ mm}) \cdot 3,14}$$

$$z = \frac{80000 \text{ N}}{12560 \text{ N}} = 6,37 \approx 7$$

$$z = 7$$

az anya magassága

$$m = z \cdot P = 7 \cdot 8 \text{ mm} = 56 \text{ mm}$$

$$m = 56 \text{ mm}$$

9. Felületi terhelés:

$$p = \frac{4Q}{zP(2d - P)\pi} = \frac{4 \cdot 20000 \text{ N}}{7 \cdot 8 \text{ mm}(2 \cdot 44 \text{ mm} - 8 \text{ mm}) \cdot 3,14} = \frac{80000 \text{ N}}{14067,2 \text{ mm}^2}$$

$$p = 5,68 \text{ MPa}$$

tehát az orsó megfelel !

10. Kézi erő:

Legyen a forgatókar hossza $350 \text{ mm} = 0,35 \text{ m}$

Ekkor $M = F_K \cdot l = 138,3 \text{ Nm}$, ebből

$$\text{a kézi erő } F_K = \frac{M}{l} = \frac{138,3 \text{ Nm}}{0,35 \text{ m}} = 395,14 \text{ N} \quad \text{ezt egy átlagos ember ki tudja}$$

$$F_K = 395,14 \text{ N}$$

fejteni !

11. A legnagyobb feszültség:

$$\sigma = \frac{F}{A_1} = \frac{20000 \text{ N}}{\frac{d_1^2 \cdot \pi}{4}} = \frac{20000 \text{ N}}{\frac{(35,5 \text{ mm})^2 \cdot 3,14}{4}} = \frac{20000 \text{ N}}{989,3 \text{ mm}^2} = 20,21 \text{ MPa}$$

$$\sigma = 20,21 \text{ MPa}$$

$$\tau = \frac{M}{K_p} = \frac{138300 \text{ Nmm}}{\frac{d_1^3 \cdot \pi}{16}} = \frac{138300 \text{ Nmm}}{\frac{(35,5 \text{ mm})^3 \cdot 3,14}{16}} = \frac{138300 \text{ Nmm}}{8780 \text{ mm}^3} = 15,75 \text{ MPa}$$

$$\tau = 15,75 \text{ MPa}$$

12. Redukált feszültség:

$$\sigma_{red} = \sqrt{\sigma^2 + 4\tau^2} = \sqrt{20,21^2 + 4 \cdot 15,75^2} = \sqrt{1400,69} = 37,42MPa$$

$$\sigma_{red} = 37,42MPa$$

13. A hajtókar:

Egyik végét befogott tartónak tekintjük, $\sigma_{meg} = 110MPa$

$$\sigma_{meg} = \frac{M}{K} = \frac{M}{\frac{d_h^3 \cdot \pi}{32}} \Rightarrow d_h = \sqrt[3]{\frac{32M}{\pi \cdot \sigma_{meg}}} = \sqrt[3]{\frac{32 \cdot 138300Nmm}{314 \cdot 110N/mm^2}}$$

$$d_h = \sqrt[3]{\frac{4425600Nmm}{345,4N/mm^2}} = \sqrt[3]{12812,97mm^3} = 23,4mm$$

$$d_h = 23,4mm$$

ez az átmérő kényelmes fogást biztosít.